

Den augsburgske bekjennelse (Confessio Augustana) Artiklene 1-21

Art. I Om Gud

Våre menigheter lærer samstemmig at avgjørelsen på det nicænske kirkemøtet om det guddommelige vesens enhet og om de tre personer er rett, og at man må tro det uten noen tvil, nemlig at det er ett guddommelig vesen, som både kalles og er Gud, evig, ulegemlig, udelelig, med umåtelig makt, visdom og godhet, skaper og opprettholder av alle ting, de synlige og de usynlige, og at det likevel er tre personer, av samme vesen og makt og like evige, Fader, Sønn og Hellig Ånd. Ordet "person" nytter de i den samme betydning som kirkefedrene har gjort i denne saken, således at det ikke nevner en del av eller en egenskap hos noe annet, men det som er til i seg selv.

De fordømmer alle vranglærer som er oppkommet mot denne artikkel, som f.eks. manikeerne, som hevder at det er to opprinnelige makter, en god og en ond, like ens valentinianerne, arianerne, eunomianerne, muhammedanerne og alle av liknende slag. De fordømmer også samosatenerne, de gamle og de nye som, enda de påstår at der bare er en person, på utpekulert og ugudelig vis farer med talekunster om Ordet og Den Hellige Ånd, og sier at de ikke er særskilte personer, men at "Ordet" betyr det talte ordet og at "Ånden" er en skapt bevegelse i tingene.

Art. II Om arvesynden

Like ens lærer de at alle mennesker som er forplantet på naturlig vis, etter Adams fall blir født med synd, det vil si uten frykt for Gud, uten tillit til Gud og med begjær, og at denne arvelige sykdom og brist virkelig er synd, som fordømmer og også nå fører med seg den evige død for dem som ikke blir gjenfødt ved dåpen og Den Hellige Ånd.

De fordømmer pelagianerne og andre, som nekter at den arvelige brist er synd, og som for å gjøre herligheten i Kristi fortjeneste og velgjerninger mindre påstår at mennesket kan bli rettferdiggjort overfor Gud ved de krefter som ligger i fornuften selv.

Art. III Om Guds Sønn

Like ens lærer de at Ordet, det er Guds Sønn, har tatt på seg menneskelig natur i den velsignede jomfru Marias liv slik at de to naturer, den guddommelige og den menneskelige, er uatskillelig sammenbundet i personens enhet, en Kristus, sann Gud og sant menneske, født av jomfru Maria, som i sannhet har lidt, er korsfestet, død og begravet, for at han skulle forlike Faderen med oss og være et offer, ikke bare for arveskylden, men også for alle menneskers gjerningssynder, Han, den samme, før ned til dødsriket og sto i sannhet opp igjen tredje dag, deretter før han opp til himmelen for å sitte ved Faderens høyre hånd og alltid styre og råde over alle skapninger og gjøre dem hellige som tror på ham, ved å sende Den Hellige Ånd i deres hjerter, han som rettleder, trøster og levendegjør dem og forsvarer dem mot djevelen og syndens makt. Den samme Kristus skal komme igjen for alles øyne for å dømme levende og døde osv., i samsvar med den apostoliske trosbekjennelse.

Art. IV Om rettferdigjørelsen

Like ens lærer de at menneskene ikke kan bli rettferdiggjort overfor Gud ved egne krefter, fortjenester eller gjerninger, men at de blir rettferdiggjort uten vederlag for Kristi skyld ved troen, når de tror at de blir tatt til nåde og at syndene blir forlatt for Kristi skyld, han som ved sin død har gjort fyldest for våre synder. Denne tro tilregner Gud som rettferdighet for seg, Rom 3 og 4.

Art. V Om det kirkelige embete

For at vi skal komme til denne tro, er det innstiftet en tjeneste med å lære evangeliet og meddele sakramentene. For ved Ordet og sakramentene som midler blir Den Hellige Ånd gitt, han som virker troen, hvor og når Gud vil, i dem som hører evangeliet, nemlig at Gud, ikke for våre fortjenesters skyld, men for Kristi skyld, rettferdiggjør dem som tror at de blir tatt til nåde for Kristi skyld. Gal 3 (14): "så vi kunne få Åndens løfte ved troen". De fordømmer gjendøperne og andre, som mener at Den Hellige Ånd kommer til menneskene uten det ytre ordet, ved deres egne forberedelser og gjerninger.

Art. VI Om den nye lydighet

Like ens lærer de at denne tro bør bære gode frukter, og at en må gjøre de gode gjerninger som er pålagt

Den augsburgske bekjennelse (Confessio Augustana) Artiklene 1-21

av Gud, fordi Gud vil det, ikke for at vi skal stole på at vi ved disse gjerningene skal fortjene rettferdiggjørelse overfor Gud. For syndsforlatelsen og rettferdiggjørelsen blir grepet ved troen, således som Kristi røst også vitner om det: "Når dere har gjort alt dette, skal dere si: Vi er unyttige tjenere." Det samme lærer også de gamle kirkelige forfattere. Ambrosius sier nemlig: "Dette er fastsatt av Gud, at den som tror på Kristus, er frelst uten gjerning, ved troen alene, idet han uten vederlag tar imot syndsforlatelsen."

Art. VII Om kirken

Like ens lærer de at det alltid vil forbli en hellig kirke. Men kirken er forsamlingen av de hellige, der evangeliet blir lært rent og sakramentene forvaltet rett. Og til sann enhet i kirken er det nok å være enig om evangeliets lære og om forvaltningen av sakramentene. Men det er ikke nødvendig at det alle steder er ensartede menneskelige overleveringer eller skikker eller seremonier som er fastsatt av mennesker. Som Paulus sier: "En tro, en dåp, en Gud og alles Far osv."

Art. VIII Hva er kirken?

Selv om kirken i egentlig mening er forsamlingen av de hellige og sant troende, er det likevel, da mange hyklere og onde er blandet inn i den i dette livet, tillatt å bruke sakramenter som er forvaltet av onde, i samsvar med Kristi ord: "På Mose stol sitter de skriftlærde og fariseerne osv." Både sakramentene og Ordet er virksomme på grunn av Kristi innstiftelse og befaling, selv om de meddeles av onde. De fordømmer donatistene og liknende, som nektet at det var tillatt å benytte de ondes tjeneste i kirken, og mente at de ondes tjeneste var unyttig og uten virkning.

Art. IX Om dåpen

Om dåpen lærer de at den er nødvendig til frelse, og at Guds nåde blir budt fram ved dåpen, og at barna bør døpes, de som blir mottatt i Guds nåde, når de ved dåpen er overgitt til Gud. De fordømmer gjendøperne som forkaster barne dåpen og påstår at barna blir salige uten dåp.

Art. X Om Herrens nattverd

Om Herrens nattverd lærer de at Kristi legeme og blod i sannhet er til stede og blir utdelt til dem som er med og eter i Herrens nattverd. Og de misliker dem som lærer annerledes.

Art. XI Om skriftemålet

Om skriftemålet lærer de at en bør holde på den private avløsningen i menighetene, selv om det ikke er nødvendig å regne opp alle misgjerningene i skriftemålet. For det er umulig ettersom det står i salmen: "Hvem merker sine misgjerninger?" (Salme 19,13)

Art. XII Om boten

Om boten lærer de at de som har falt etter dåpen, kan få tilgivelse for syndene når som helst, når de omvender seg, og at kirken bør gi avløsning til dem som således vender tilbake til boten. Men boten er egentlig sammensatt av disse to delene: den ene er angeren eller den redsel som jages inn i samvittigheten når synden blir kjent, den andre er troen, som avles av evangeliet eller avløsningen, og som stoler på at syndene forlattes for Kristi skyld, og trøster samvittigheten og frir den fra redselen. Deretter bør det følge gode gjerninger, som er botens frukter.

Art. XIII Om bruken av sakramentene

Om bruken av sakramentene lærer de at sakramentene ikke bare er innstiftet for at de skal være bekjennelsestegn mellom mennesker, men mer for at de skal være tegn og vitnesbyrd om Guds vilje mot oss, framsatt for å vekke og styrke troen hos dem som bruker dem. Derfor bør sakramentene brukes slik at troen slutter seg til, den som stoler på de løftene som blir gott og framvist ved sakramentene.

Den augsburgske bekjennelse (Confessio Augustana) Artiklene 1-21

Art. XIV Om kirkeordningen

Om kirkeordningen lærer de at i kirken bør ingen lære offentlig eller forvalte sakramentene uten at han er rettelig kallet.

Art. XV Om kirkeskikkene

Om kirkeskikkene lærer de at man bør holde på de skikkene som man kan holde på uten synd, og som tjener til ro og god orden i kirken, som f. eks. visse helligdager, fester og liknende.

Når det gjelder slike ting, blir folk likevel påmint om at samvittigheten ikke skal tynges, som om en slik dyrkelse var nødvendig til frelse.

Dertil blir de påmint om at de menneskelige overleveringer som er innstiftet for å takkes Gud, fortjene nåden og gjøre fyldest for syndene, strider mot evangeliet og læren om troen. Derfor er løfter og overleveringer om mat og dager osv., som er innstiftet for at vi skal fortjene nåden og gjøre fyldest for syndene med dem, unyttige og i strid med evangeliet.

Art. XVI Om de borgerlige ting

Om de borgerlige ting lærer de at lovlige borgerlige ordninger er Guds gode gjerninger, at det er tillatt for kristne å styre embeter, lede rettslige etterforskninger, dømme i saker etter keiserlige og andre gjeldende lover, felle dødsdommer etter retten, førekrig etter retten, gjøre hærtjeneste, gjøre forretninger etter loven, ha eiendom, gjøre ed når øvrigheten krever det, og ta kone eller mann til ekte.

De fordømmer gjendøperne som forbyr disse borgerlige pliktene for kristne.

De fordømmer også dem som ikke setter den evangeliske fullkommenhet i frykt for Gud og i tro, men i å gå ifra de borgerlige pliktene, for evangeliet lærer en evig rettferdighet i hjertet. Likevel gjør det ikke til intet samfunnet eller hjemmet, men krever i høyeste grad at man skal ta vare på dem som Guds ordninger og vise kjærlighet i slike ordninger. Altså er det tvingende grunn til at de kristne bør lyde øvrighetene og lovene sine, bare ikke når de gir påbud om å synde, for da bør de lyde Gud mer enn mennesker. Apg. 5.

Art. XVII Om Kristi gjenkomst til dom

Like ens lærer de at Kristus ved verdens ende skal vise seg for å dømme, og at han skal vekke opp alle døde. De fromme og utvalgte skal han gi evig liv og evige gleder, men de ugudelige mennesker og djevlene skal han fordømme til å pine uten ende.

De fordømmer gjendøperne, som mener at det skal være en ende på de fordømte menneskers og djevlers straffer.

De fordømmer også andre som nå sprer jødiske meninger om at før de døde står opp, skal de fromme tilegne seg herredømmet over verden, etter at de ugudelige alle steder er slått ned.

Art. XVIII Om den frie vilje

Om den frie vilje lærer de at den menneskelige vilje har en viss frihet til å skape en borgerlig rettferdighet og velge ting som er underlagt fornuften. Men uten Den Hellige Ånd har den ikke kraft til å skape Guds rettferdighet eller den åndelige rettferdighet, for det naturlige menneske forstår ikke det som hører Guds Ånd til, men den blir til i hjertene, når Den Hellige Ånd blir tatt imot ved Ordet. Dette sier Augustin med de samme ord i 3. boka av Hypognosticon : "Vi innrømmer at det hos alle mennesker finnes en fri vilje, som saktens har en fornuftig dømmekraft, ikke slik at den er dugelig til uten Gud å begynne på, eller iallfall ikke å fullføre noe i de ting som angår Gud, men bare i de gjerninger som hører det nærværende liv til, de gode like så vel som de onde. Med "gode" mener jeg det som kommer fra det gode i naturen, som f. eks. å ville arbeide på marken, å ville ete og drikke, å ville ha en venn, å ville ha klær, å ville bygge et hus, å ville ta en kone til ekte, ale opp husdyr, lære seg ferdighet i forskjellige gode ting, eller å ville hva det så er av godt som hører dette livet til. Alt dette står seg ikke uten guddommelig styrelse, tvert imot, av ham og ved ham er det og har det begynt å være. Men med "onde" mener jeg å ville dyrke en avgud, å ville begå et mord osv."

Art. XIX Om syndens opphav

Om syndens opphav lærer de at selv om Gud skaper og holder oppe naturen, så har likevel synden sitt

Den augsburgske bekjennelse (Confessio Augustana) Artiklene 1-21

opphav i de ondes, dvs. djevelens og de ugudeliges vilje, som når Gud ikke hjelper, vender seg bort fra Gud, således som Kristus sier, Joh. 8 (44): "Når han taler løgn, taler han av sitt eget."

Art. XX Om troen og de gode gjerninger

Med urette blir våre beskyldt for at de forbyr gode gjerninger. For de skrifter som foreligger av dem om de ti bud, og andre med liknende innhold, viser at de har lært gagnlig om alle livsforhold og plikter, hvilke livsforhold og hvilke gjerninger som tekkes Gud i hvert kall. Om disse ting lærte predikantene tidligere lite. De framholdt bare barnslige og unødvendige gjerninger, som f. eks. visse helligdager, visse faster, brorskap, valfarter, helgendyrkelser, rosenkranser, munkevesen og liknende. Men etter at de er blitt påmint, lærer motstanderne våre seg nå av med dette og preker ikke om disse unyttige gjerningene i samme grad som før. De begynner til og med å nevne troen, som det før var merkelig stille om. De lærer at vi ikke blir rettferdiggjort ved gjerninger alene, men knytter troen og gjerningene sammen og sier at vi blir rettferdiggjort ved tro og gjerninger. Denne lære er tåleligere enn den forrige og kan gi mer trøst enn deres gamle lære.

Da altså læren om troen, som bør være den gjæveste i kirken, har ligget nede og vært ukjent så lenge. likesom alle må innrømme at det har vært den dypeste taushet om trosrettferdigheten i prekenene, og at bare læren om gjerningene har funnes i menighetene, så har våre gitt menighetene denne påminnelsen om troen:

For det første, at våre gjerninger ikke kan forsone Gud eller fortjene syndsforlatelsen og nåden, men at vi bare får dette ved troen, når vi tror at vi blir tatt til nåde for Kristi skyld, han som er satt til eneste mellommann og forsoning, han som Faderen blir forsonet ved. Derfor, den som stoler på at han fortjener nåden ved gjerninger, han forkaster Kristi fortjeneste og nåde og søker en vei til Gud uten Kristus, ved menneskelige krefter, enda Kristus har sagt om seg selv: "Jeg er veien, sannheten og livet" (Joh. 14,6).

Denne læren om troen blir framstilt alle steder hos Paulus, Ef. 2 (8): "Av nåde er dere frelst, ved tro, og det ikke av gjerninger" osv.

Og for at ingen skal krangle om at vi finner på en ny tolkning av Paulus, så har hele denne saken fedrenes vitnesbyrd for seg. For Augustin hevder i mange bøker nåden og trosrettferdigheten mot gjerningsfortjenestene. Og noe liknende lærer Ambrosius i *De vocatione gentium* og andre steder. Slik sier han nemlig i *De vocatione gentium*: "Gjenløsningen ved Kristi blod ville bli verdiløs, og de menneskelige gjerningers forrang ville ikke vike for Guds miskunn, dersom rettferdiggjørelsen, som skjer ved nåden, skulle komme av gjerninger som gikk foran, så at den ikke var en gave fra giveren, men arbeiderens lønn."

Men selv om denne læren blir foraktet av de uerfarne, så får likevel de fromme og engstede samvittigheter kjenne at den bringer særskilt mye trøst, for samvittighetene kan ikke beroliges ved noen gjerninger i det hele tatt, men bare ved troen, når de med visshet holder fast på at de for Kristi skyld har en forsonet Gud, således som Paulus lærer, Rom. 5 (1): "Rettferdiggjort ved troen har vi fred med Gud." Hele denne læren må føres tilbake til den nevnte kamp i den forskrekkede samvittighet, og den kan ikke forstås uten denne kamp. Derfor dømmer de uerfarne og verdslige mennesker ille om den, de som tøver om at den kristne rettferdighet ikke er annet enn den borgerlige eller filosofiske rettferdighet.

Tidligere ble samvittighetene plaget med læren om gjerningene, noen trøst av evangeliet fikk de ikke høre. Samvittigheten drev noen ut i ødemarken eller inn i klostrene, idet de håpet å skulle fortjene nåden ved munkeliv. Andre tenkte ut andre gjerninger for å fortjene nåden og gjøre fyldest for syndene. Derfor ble det svært nødvendig å framstille og fornye denne læren om troen på Kristus, så de engstede samvittigheter ikke skulle mangle trøst, men vite at nåden og syndsforlatelsen blir grepet ved troen på Kristus.

Dessuten blir menneskene påmint om at ordet "tro" her ikke bare betyr en historisk kunnskap, slik som

Den augsburgske bekjennelse (Confessio Augustana) Artiklene 1-21

den også finnes hos de ugudelige og hos djevelen, men det betyr den tro som ikke bare tror historien, men også historiens virkning, nemlig denne artikkelen: syndenes forlatelse, det vil si at vi ved Kristus har nåde, rettferdighet og syndenes forlatelse.

Den som nå vet at han ved Kristus har en nådig Far, han kjenner i sannhet Gud, han vet at Gud har omsorg for ham, han kaller på ham og er, kort sagt, ikke uten Gud, slik som hedningene. For djevelen og de ugudelige kan ikke tro denne artikkelen: syndenes forlatelse. Derfor hater de Gud som en fiende, kaller ikke på ham, venter seg ikke noe godt fra ham. Også Augustin minner sin leser på denne måten om ordet "tro" og lærer at i skriftene blir det ikke forstått som en kunnskap slik som den finnes hos ugudelige, men som tillit, som trøster og reiser opp forskrekkede sjeler.

Ellers lærer våre at det er nødvendig å gjøre gode gjerninger, ikke for at vi skal stole på at vi fortjener nåden ved dem, men for Guds viljes skyld. Bare ved troen gripes syndsforlatelsen og nåden. Og fordi Den Hellige Ånd blir mottatt ved troen, blir hjertene nå fornyet og får et nytt sinn, slik at de kan bære fram gode gjerninger. Så sier nemlig Ambrosius: "Troen er mor til den gode vilje og den rettferdige handling." For uten Den Hellige Ånd er de menneskelige krefter fulle av ugudelige lyster og for svake til at de kan virke gode gjerninger overfor Gud. I tillegg til dette kommer at de er i djevelens makt, han som driver menneskene til alle slags synder, til ugudelige meninger, til åpenbare forbrytelser, slik som man kan se det hos filosofene, som selv om de prøvde å leve sømmelig, likevel ikke kunne få det til, men ble utskjemt av mange åpenbare synder. Slik er menneskets svakhet, når det er uten tro og uten Den Hellige Ånd og bare styrer seg selv ved menneskelige krefter.

Av dette viser det seg lett at man ikke bør beskyldte denne læren for at den forbyr gode gjerninger, men at den mye heller må få lovord for at den viser hvordan vi kan gjøre gode gjerninger. For uten tro kan menneskenaturen ikke på noen måte gjøre de gjerninger som det første og det andre bud krever. Uten tro kaller en ikke på Gud, venter ikke noe godt av Gud, tåler ikke korset, men søker menneskelig hjelp og stoler på menneskelig støtte. Således hersker alle lyster og menneskelige påfunn i hjertet når troen og tilliten til Gud er borte. Derfor sier også Kristus: "Uten meg kan dere ingenting gjøre", Joh. 15 (5).

Og kirken synger:

Uten ditt navn er det intet i mennesket, intet som er uten skyld.

Art. XXI Om helgendyrkelsen

Om helgendyrkelsen lærer de at man kan holde fram minnet om de hellige, for at vi skal etterlikne deres tro og deres gode gjerninger, hver etter sitt kall, slik som keiseren kan etterlikne David i å føre krig for å drive tyrkerne bort fra fedrelandet. For de er begge konger. Men Skriften lærer ikke å påkalle de hellige eller å be om hjelp fra de hellige, for den holder fram Kristus alene som mellommann, forsoningsmiddel, yppersteprest og talsmann for oss. Ham bør vi kalle på, og han har lovet at han vil høre våre bønner, og denne dyrkelse har han stort behag i, at man kaller på ham i all nød. 1. Joh. 2 (1): "Dersom noen synder, da har vi en talsmann hos Gud" osv.

Dette er omtrent summen av vår lære. Av dette kan man se at det ikke er noe i den som avviker fra skriftene eller fra den alminnelige kirke eller fra romerkirken. slik som vi kjenner den fra kirkefedrene. Og da det har seg slik dømmes de ublidt som krever at våre skal regnes for vranglærere. Men uenigheten gjelder visse misbruk, som uten noen sikker autoritet har sneket seg inn i kirkene. Og dersom det skulle være noen uenighet i disse ting, ville det sømme seg for biskopene å vise den mildhet at de på grunn av den bekjennelse som vi nettopp har lagt fram, ville tåle våre. For ikke engang kirkelovene er så strenge at de krever at det alle steder skal være de samme kirkeskikker, og det har da heller aldri vært ensartede kirkeskikker i alle kirkene. Likevel blir de gamle kirkeskikkene for en stor del nøye opprettholdt hos oss. Det er nemlig en falsk beskyldning at det blir gjort ende på alle seremonier, alle gamle ordninger, i våre menigheter. Men det har vært et offentlig klagemål at det hang visse misbruk fast ved de vanlige kirkeskikkene. Fordi disse ikke kunne godkjennes med god samvittighet, er de for en del blitt rettet på.